

IX. Český jazyk – mluvnice

(čtvrtek 4. 2. 2021)

1) Dnes snad dokončíme neohebné slovní druhy. Částice jsou slova, která uvozují samostatné věty, naznačují jejich druh (přání, rozkaz...) nebo postoj mluvčího k tomu co říká (rozčilení, nejistotu, zdvořilost...)

2) Zápis do sešitu:

Částice

- uvozují věty (=úvod), naznačují jejich druh, naznačují postoj mluvčího

př. **Ať** vyhraje! **Že** se nestydíš! **Prý** o tom nevěděli. **Asi** nepřijdou. **Bohužel** prohráli. **Ani** se nám to moc nelíbí.

- nejsou větnými členy

- pamatuj: ano, ne, prý, asi, možná, snad, bohužel, ať, kéž, nechtě, zajisté, nikoli

- pozor: **To** 9 prší! X Neříkej mi **to**.3

Posaďte se **laskavě**.9 X Tvářil se **laskavě**.6

Copak 3 se stalo? X **Copak** 9 něco říkám?

3) Procvičíme. Určete, která slova jsou částice:

Ať se vám počasí vydaří! Kéž bychom to vyhráli! Zboží bude asi v pondělí. Však já to zjistím! Nikdo neříkal ano. Tak už to vzdej! Že vás vytahám za uši! Zdalipak svůj slib splní? Snad na to zapomene. Ale to je novinka! To se divíš! Udělej to! Aby se to tam uskutečnilo! Jirka bohužel prohrál. Bylo to takhle na jaře.

4) V dalším cvičení budou slova, která v jednom případě jsou částice, v druhém jiný slovní druh:

Copak se stalo? – Copak to říkám?

Právě jsme se vrátili domů. – Právě on nám nemá co vytýkat!

To jsme nevěděli. – To zase prší!

Jen si pěkně lehni a dobře se vyspi. – Zítra snad už bude pěkně.

Prostě se mi se vším svěř. – Lidé na vesnici se dříve oblékali prostě.

Takhle se nemůžeš chovat. – Takhle se Vánoce bychom mohli jet na hory.

To jsou k nám ale hosti! – Soutěže jsme se zúčastnili, ale nezvítězili jsme.

Tak už vstávej! – Tak ničeho nedosáhneš.

Divím se, že s nimi ještě mluvíš. – Že s nimi ještě mluvíš!

5) Citoslovce vyjadřují city, nálady, zvuky, pokud nejsou ve funkci přísudku, oddělujeme je čárkou.

Zápis do sešitu:

Citoslovce

- br, fuj, juch, hejsa, safra, herdek filek, heč, sláva!, hurá!

- hajdy, honem, psst, hybaj, haló, jářku, panečku

- ahoj, čau, pa, nazdar

- na tumáš

oddělujeme čárkou: Hurá, vyhráli jsme. To byl, panečku, gól!

neoddělujeme čárkou – ve funkci Přs: Hybaj ven! Kočka hop přes plot.